ROK I PAŹDZIERNIK 1937 NR 1

# PRZEGLĄD DEWIZOWY

MIESIĘCZNIK

Redaktor
STANISŁAW ETTINGER
Adwokat

TREŚĆ NUMERU:





KSIĘGARNIA POWSZECHNA
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH
WARSZAWA — PLAC NAPOLEONA 1

# *Od wydawnictwa*

*Reglamentacja dewizowa wywierając swój wpływ na najróżniejsze dziedziny życia gospodarczego stworzyła potrzebę periodycznego pisma, które by w sposób możliwie praktyczny i popularny informowało ogół zainteresowanych o aktualnym stanie prawnym w tej dziedzinie. Wychodzący dotychczas pod kierunkiem redaktora naszego pisma p. adwokata Stanisława Ettingera — miesięcznik „Sprawy Dewizowe“ przestał z powodów technicznych wychodzić. W tym stanie rzeczy, pragnąc wypełnić powstałą lukę, podjęliśmy się wydawania „Przeglądu Dewizowego“.*

# Klauzula złota za granicą

„Klauzulą złota“ nazywamy zastrzeżenie umowne, zobowiązujące dłużnika do świadczenia bądź w efektywnym złocie (np. sztabach), bądź w złotych monetach, bądź też w równowartości złota, przeliczonej na walutę własnego lub obcego państwa. W związku z podrożeniem pieniądza w okresie kryzysu, jak również w związku z zawieszeniem wymienialności banknotów banków emisyjnych na złoto — szereg państw, pragnąc przyjść z pomocą dłużnikom, którzy zobowiązali się do zapłaty w złocie lub jego równowartości, unieważniło w drodze prawnej znaczenie klauzuli złota, wzgl. ograniczyło jej rozciągłość.

Pomijając teoretyczne rozważania na temat, czy istniejące prawie we wszystkich krajach kursy przymusowe pieniądza oraz zawieszenie wymienialności banknotów na monety złote same przez się skutkują nieważność klauzuli złota, ograniczymy się do przedstawienia w praktycznym skrócie orientacyjnym zasad, stosowanych przez poszczególne kraje zagraniczne przy ocenie ważności klauzuli złota:

*1) Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.*

W uchwale publicznej Nr 10. 73 Kongresu (tzw. Joint Resolution) z 5 czerwca 1933 r. postanowiono między innymi:

„Uznaje się za sprzeczne z polityką państwową wszelkie zastrzeżenia, zawarte w jakimkolwiek zobowiązaniu, nadające wierzycielowi prawo do żądania zapłaty w złocie lub w specjalnej monecie lub w znakach obiegowych Stanów Zjednoczonych lub też pieniądzem Stanów Zjednoczonych o ustalonym stosunku do złota, i żadne takie zastrzeżenie nie może być objęte jakąkolwiek umową, zawartą w przyszłości; każde zobowiązanie dotychczas zawarte lub zawarte w przyszłości, bez względu na to, czy obejmuje takie zastrzeżenie lub nie, winno być wykonane pod względem zapłaty dolar za dolara w takiej monecie lub znakach obiegowych, jakie w czasie zapłaty są ustawowym środkiem płatniczym dla uiszczania długów publicznych i prywatnych; każde takie zastrzeżenie, ujęte jakąkolwiek ustawą, uprawniającą do wypuszczania obligacyj przez Stany Zjednoczone lub za ich upoważnieniem, unieważnia się niniejszym, wszelako unieważnienie takiego zastrzeżenia nie pozbawia mocy obowiązującej żadnego innego postanowienia, w takiej ustawie zawartego.

Określenie „zobowiązanie“, użyte w uchwale niniejszej, oznacza zobowiązanie (włączając każde zobowiązanie na rzecz lub ze strony Stanów Zjednoczonych za wyjątkiem znaków obiegowych), płatne w pieniądzu Stanów Zjednoczonych, zaś określenie „moneta lub znaki obiegowe“ oznacza monetę lub znaki obiegowe Stanów Zjednoczonych, włączając bilety obiegowe Rezerwy Federalnej i Narodowych Stowarzyszeń Bankowych“.

*2) Anglia.*

Zagadnienie ważności klauzuli złota nie zostało ustawowo uregulowane. Orzecznictwo nie jest jednolite, przeważa jednak pogląd, że pomimo zawieszenia przez Bank Angielski wymienialności banknotów na złoto, klauzula złota jest ważna.

*3) Austria.*

Obowiązujące uprzednio rozporządzenie o klauzuli złota z 1933 r. (Goldklauselverordnung) zostało zastąpione ostatnio, a mianowicie w dniu 27 kwietnia 1937 r. przez nową ustawę (Goldklauselgesetz). Ustawa ta przewiduje, że klauzula złota pomiędzy krajowcami (Inländer), umówiona po 27 kwietnia 1937 r., jest nieważna. Wierzyciel nie może również powoływać się na klauzulę złota przy zobowiązaniach w walucie ob-

cej, o ile zgodnie z prawem obcego państwa klauzula ta jest nieważna. Odbiorca towaru ma prawo wypowiedzieć zawartą przed 25 marca 1933 r. umowę na powtarzającą się względnie długotrwałą dostawę towaru, o ile cena została umówiona z zastosowaniem klauzuli złota.

*4) Belgia.*

Dekret Królewski z 11 kwietnia 1935 r. przewiduje między innymi:

„O ile w umowie, zawartej przed 31 marca 1935 r., dotyczącej majątku nieruchomego, emfiteuzy lub pożyczki, zobowiązanie dłużnika zostało ustalone w pewnej ilości złota lub franków z zabezpieczeniem wartości, to zobowiązanie dłużnika polega jedynie na liczbowej sumie franków, odpowiadającej zobowiązaniu, a określonej według parytetu złota zgodnie z postanowieniem Dekretu Królewskiego z 25 października 1926 r., i dłużnik dłużny jest jedynie tę sumę w monetach, tak, jak miały kurs w dacie zapłaty. Powyższe postanowienie nie dotyczy zobowiązań pożyczkowych, zaciągniętych przez państwo, kolonie, prowincje i gminy lub przez nie zagwarantowanych".

Z powyższego przepisu prawnego wynika, że uchylenie ważności klauzuli złota w Belgii dotyczy jedynie ściśle ograniczonego zakresu umów prywatnych.

*5) Czechosłowacja.*

Zagadnienie jest w rozmaity sposób komentowane przez prawników i orzecznictwo. Przeważa pogląd o nieważności klauzuli złota.

*6) Francja.*

W związku z ustawami dewaluacyjnymi z 1936 i 1937 r. ważność klauzuli złota została uchylona z wyłączeniem płatności międzynarodowych.

*7) Holandia.*

Zgodnie z prawem z 24 maja 1937 r. została uchylona ważność klauzuli złota w umowach, zawartych przed 27 września 1936 r., a dotyczących wewnętrzno-krajowych zobowiązań z tytułu pożyczki, rent wieczystych, najmu, dzierżawy oraz usta-

nowienia rzeczowego prawa na nieruchomościach. Przepis powyższy nie dotyczy pożyczek notowanych w oficjalnej cedule giełdy w Amsterdamie.

*8) Jugosławia.*

Klauzula złota jest ważna z wyjątkiem jedynie zobowiązań z umów ubezpieczeniowych oraz przy fakturowaniu towarów wewnątrz kraju.

*9) Niemcy.*

Ważność klauzuli złota nie została uchylona. Na zasadzie rozporządzenia, ogłoszonego na początku wojny światowej, uchylona została moc zobowiązania świadczenia w złocie, zawartego w umowach sprzed wojny.

*10) Rumunia.*

Klauzula złota uważana jest przez orzecznictwo za nieważną.

*11) Skandynawskie kraje.*

Szwecja i Norwegia uznają ważność klauzuli złota, natomiast Dania zniosła na mocy ustawy z 27 listopada 1936 r. ważność klauzuli złota w umowach, zawartych przed dniem 29 września 1931 r.

*12) Szwajcaria.*

Ważność klauzuli złota nie została uchylona.

*13) Węgry.*

Sytuacja jest dość skomplikowana, gdyż dłużnik ma prawo wykonać zobowiązanie, zawarte z zastrzeżeniem klauzuli złota, płacąc w papierowych pengö według kursu przymusowego, a to stosownie do szeregu rozporządzeń, wydanych w tym przedmiocie w ostatnich latach. Jednakże wierzycielowi służy prawo wstrzymania się z przyjęciem świadczenia i dłużnik wbrew woli wierzyciela nie może zwolnić się od zobowiązania.

*14) Włochy (Italia).*

Klauzula złota obowiązuje*).

---

# Pozabankowe transakcje z książeczkami oszczędnościowymi (wkładkowymi) cudzoziemców dewizowych

Przedsiębiorstwa bankowe mogą wydawać bez specjalnego zezwolenia Ministra Skarbu książeczki oszczędnościowe (wkładkowe), wystawione na nazwiska klientów, w których to książeczkach odnotowywane są wpłaty ze strony właściciela książeczki oraz wypłaty na jego rzecz. Wydawanie książeczek wkładkowych na okaziciela względnie opiewających na nazwisko, a płatnych okazicielowi, zastrzeżone jest tylko tym przedsiębiorstwom bankowym, które mogą wykazać się pewnym minimalnym kapitałem zakładowym oraz uzyskały na wydawanie książeczek zezwolenie Ministra Skarbu (art. 27 i 32 prawa bankowego — Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 321 z 1928 r.).

Według dekretu dewizowego z dnia 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 249) oraz rozporządzenia wykonawczego z dnia 24 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 419) książeczki oszczędnościowe nie stanowią środka płatniczego stricto sensu w rozumieniu art. 1 dekretu dewizowego, natomiast zgodnie z art. 8 p. 3 dekretu dewizowego i § 10 p. 1 oraz § 12 p. 7 rozporządzenia wykonawczego wysyłanie i wywóz ich za granicę jest zakazany.

W związku z niezaliczeniem książeczek oszczędnościowych do środków płatniczych powstał szereg wątpliwości przy obrotach dokonywanych na książeczkach oszczędnościowych cudzoziemców oraz przy transakcjach tymi książeczkami. Tym wątpliwościom oraz uprzedniej niejednolitej praktyce położył kres okólnik Komisji Dewizowej Nr 41 z dnia 17 listopada 1936 r.

---

*) Przy pisaniu artykułu niniejszego korzystano między innymi z komentarza do austriackiej ustawy o klauzuli złota, wydanego przez Dra Otto Loeba w Wiedniu w 1937 r.

Okólnik ten w poniższy sposób precyzuje pojęcie książeczki oszczędnościowej (wkładkowej) cudzoziemca. Książeczką oszczędnościową cudzoziemca jest: a) książeczka imienna, opiewająca na nazwisko cudzoziemca, o ile zgodnie z obowiązującymi przepisami przeniesienie własności książeczki wymaga nie tylko jej wręczenia, lecz przelewu w formie pisemnej lub też przepisania w księgach instytucji, która książeczkę emitowała; b) książeczka wszelkiego rodzaju (imienna, okazicielska z hasłem lub bez, albo imienna płatna okazicielowi), jeżeli prawo dysponowania książeczką (wg. wpisu w książeczce, w księgach banku lub innego zastrzeżenia) przysługuje cudzoziemcowi samodzielnie, czy też łącznie z osobami, zamieszkałymi na terenie kraju; c) książeczki wszelkiego rodzaju, złożone na rzecz cudzoziemców; d) książeczka wszelkiego rodzaju, jeżeli posiadacz określi ją sam jako własność cudzoziemca lub *jeżeli inne okoliczności ponad wszelką wątpliwość wskazują, że książeczka jest własnością cudzoziemca.*

Okólnik Nr 41 szczegółowo reguluje sprawę wpłat i wypłat na książeczki oszczędnościowe cudzoziemców, lecz przepisy te nie mają znaczenia dla transakcji pozabankowych, natomiast znaczenie takie posiadają zawarte w okólniku: 1) zakaz składu na rzecz cudzoziemca książeczek oszczędnościowych (zarówno należących do cudzoziemców dewizowych, jak i osób zamieszkałych w kraju). Jednak dozwolone jest składanie książeczek oszczędnościowych do przechowania na rzecz cudzoziemca, który według zasad, podanych wyżej przy omawianiu pojęcia książeczki oszczędnościowej cudzoziemca (punkty a i b) — jest właścicielem książeczki lub osobą uprawnioną do dysponowania nią; 2) zakaz przelewu na cudzoziemca własności książeczki oszczędnościowej; 3) zakaz udzielania cudzoziemcowi prawa dysponowania książeczką oszczędnościową; 4) zakaz ustanawiania prawa zastawu na książeczce na rzecz cudzoziemca. Wszystkie te zakazy dotyczą zarówno książeczek oszczędnościowych należących do cudzoziemca, jak i do osób zamieszkałych w kraju.

W ten sposób okólnik Nr 41 upodabnia książeczki oszczędnościowe do środka płatniczego i stosuje do nich zasadniczy przepis art. 8 p. 2 dekretu dewizowego, zakazujący stawiania jakichkolwiek środków płatniczych do dyspozycji cudzoziemca. Natomiast okólnik zawiera zupełnie szczególne przepisy w sprawie dysponowania przez cudzoziemców książeczkami oszczędnościowymi na rzecz osób zamieszkałych w kraju. Przede wszyst-

kim więc cudzoziemiec — właściciel książeczki oszczędnościowej lub jego pełnomocnik mają prawo przelać własność książeczki na rzecz osoby, zamieszkałej w kraju, lecz tylko na pokrycie własnych płatności tej osoby, na której nazwisko książeczka opiewa, względnie dla której jest przechowywana. Z powyższego wynika, że zabroniony jest przelew książeczki cudzoziemca na innego cudzoziemca względnie na osobę zamieszkałą w kraju, lecz na pokrycie płatności innego cudzoziemca niż ten, na którego nazwisko książeczka opiewa lub na rzecz którego jest przechowywana.

Również książeczka złożona przez lub na rzecz cudzoziemca na przechowanie może być wydana tylko do rąk jej właściciela lub do rąk pełnomocnika tego właściciela zamieszkałego w kraju. Wydanie takiej książeczki z polecenia cudzoziemca lub jego pełnomocnika osobie zamieszkałej w kraju może mieć miejsce w tych wypadkach, w których dopuszczalny jest przelew.

# Z Komisji Dewizowej

Komisja Dewizowa ogłosiła następujące komunikaty prasowe:

## Obrót nieruchomościami i prawami rzeczowymi na nieruchomościach w świetle przepisów dewizowych

Komisja Dewizowa w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu przyjęła następujące wytyczne, dotyczące obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi obciążającymi nieruchomości w świetle przepisów Dekretu Prez. R. P. z dn. 26.IV.1936 r.

I. 1. Transakcje kupna-sprzedaży nieruchomości pomiędzy osobami, zamieszkałymi w kraju, i cudzoziemcami wymagają zezwolenia Komisji Dewizowej, jako połączone ze stawianiem do dyspozycji cudzoziemców lub przekazywaniem środków płatniczych za granicę.

Wyjątki od powyższej zasady stanowią następujące przypadki:

a) kupno nieruchomości położonej w Polsce przez cudzoziemca nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, jeżeli zapłata ceny kupna następuje z funduszów, którymi cudzoziemiec

może swobodnie dysponować, a więc z funduszów pochodzących: 1) z rachunku zagranicznego wolnego, 2) z wkładu oszczędnościowego cudzoziemca, 3) ze sprzedaży bankowi lub agentowi dewizowemu nadesłanych z zagranicy po 26.IV. 1936 r. pieniędzy zagranicznych lub złota;

b) kupno nieruchomości położonej w Polsce przez osobę zamieszkałą w kraju od cudzoziemca nie wymaga zezwolenia, jeżeli zapłata ceny kupna następuje na rachunek zablokowany cudzoziemca w banku dewizowym.

2. Transakcje kupna-sprzedaży nieruchomości położonej w kraju pomiędzy osobami zamieszkałymi w kraju wymagają zezwolenia, jeżeli zapłata następuje za granicą.

3. Wszelkie odpłatne nabywanie nieruchomości położonej za granicą przez osoby zamieszkałe w kraju wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

4. Sprzedaż cudzoziemcowi przez osobę zamieszkałą w kraju nieruchomości położonej za granicą nie wymaga zezwolenia, jeżeli nabywca płaci w Polsce z funduszów, którymi może swobodnie dysponować (patrz wyżej p. 1); zezwolenie nie jest również wymagane w wypadku, gdy zapłata następuje za granicą, a sprzedający nie stawia do dyspozycji za granicą osobom trzecim środków płatniczych uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości, lecz odprowadza je do kraju.

II. Transakcje zamiany nieruchomości pomiędzy osobą zamieszkałą w kraju a cudzoziemcem wymagają zezwolenia Komisji Dewizowej. Tak samo zamiana przez osobę zamieszkałą w kraju nieruchomości położonej w kraju na nieruchomość położoną za granicą wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

Również zamiana nieruchomości, położonych w kraju, przez osoby, zamieszkałe w kraju, wymaga zezwolenia, jeżeli zamiana połączona jest z dopłatą przez krajowca lub na rzecz krajowca za granicą.

Wyjątkowo — transakcje zamiany nieruchomości, położonych w kraju, pomiędzy osobami, zamieszkałymi w kraju, i cudzoziemcami nie wymagają zezwolenia, o ile zamiana nie jest połączona z obowiązkiem jakichkolwiek świadczeń pieniężnych ani innych świadczeń na rzecz uczestników zamiany lub osób trzecich.

III. Akty przelewu oraz zamiany wierzytelności hipotecznych, jak również innych praw rzeczowych na nieruchomo-

ściach (np. prawa bruttowe) traktuje się wg zasad, ustalonych dla obrotu nieruchomościami.

IV. Ustanowięnie przez cudzoziemca na nieruchomości, położonej w Polsce, hipoteki na rzecz osoby, zamieszkałej w kraju — o ile jest połączone z udzieleniem w jakiejkolwiek postaci kredytu cudzoziemcowi przez osobę, zamieszkałą w kraju, — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

To samo dotyczy wykreślenia hipoteki, ciążącej na nieruchomości osoby, zamieszkałej w kraju, na rzecz cudzoziemca — o ile jest połączone z postawieniem w jakiejkolwiek postaci do dyspozycji wierzyciela hipotecznego (cudzoziemca) środków płatniczych.

V. Oprócz wyżej wymienionych umów — wymagają zezwolenia Komisji Dewizowej również inne umowy z dziedziny obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi na nieruchomościach, o ile umowy te w jakikolwiek sposób — choćby pośrednio — połączone są ze stawianiem do dyspozycji cudzoziemców lub z przekazywaniem za granicę środków płatniczych, bądź też z dysponowaniem przez osobę, zamieszkałą w kraju, jej zagranicznymi należnościami lub z udzieleniem cudzoziemcowi kredytu.

Odmienne od powyższych wyjaśnienia dotychczasowe, udzielone przez Komisję Dewizową w odpowiedzi na zapytania osób zainteresowanych — uważać należy jedynie za indywidualne zezwolenia dla konkretnej umowy, na tej podstawie zawartej.

VI. Zaleca się, aby zainteresowane osoby ubiegały się o zezwolenia Komisji Dewizowej przed dokonaniem czynności, zabronionych powyższymi przepisami, a nie dopiero po jej dokonaniu. Pożądane jest, aby do wniosków, składanych Komisji Dewizowej, dołączane były projekty umów.

## Obrót pieniężny w pasie pograniczym

### KOMUNIKAT I.

W pasie pogranicznym zdarzają się częste przypadki zaofiarowania przez cudzoziemców pieniędzy zagranicznych za sprzedane im na własny użytek towary względnie za świadczenia lub usługi. W związku z tym wyjaśnia się, że przyjmowanie

zagranicznych środków płatniczych jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione.

Osoby, które są zainteresowane w uzyskaniu takiego zezwolenia ze względu na to, że odbierają zapłatę w walutach obcych w miejscowości lub porze, gdy sprzedanie tych walut bankowi dewizowemu nie jest możliwe, mogą ubiegać się o zezwolenie Komisji Dewizowej na przyjmowanie z powyższych tytułów do ściśle ograniczonej wysokości pieniędzy zagranicznych z tym, że zainkasowane obce środki płatnicze zostaną odprzedane bankowi lub agentowi dewizowemu.

Podania zainteresowanych osób do Komisji Dewizowej winny być poświadczone przez właściwą władzę administracji ogólnej lub samorządowej, która winna stwierdzić w każdym przypadku potrzebę udzielenia wspomnianego zezwolenia ze względu na warunki zarobkowania petenta i stosunki danej miejscowości.

## KOMUNIKAT II.

Ostatnio Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie — aż do odwołania — na przyjmowanie przez osoby, zamieszkałe w pasie granicznym, tj. w obrębie 30 km od granicy, zapłaty od cudzoziemców za sprzedane im towary w zagranicznych środkach płatniczych, jednakże najwyżej do równowartości zł 50 w każdym poszczególnym przypadku. Reszta może być wydawana w złotych lub w tej walucie, w której nastąpiła zapłata. Przy przeliczaniu obowiązuje kurs urzędowy. Powyższego zezwolenia udziela się pod warunkiem, że zainkasowane obce pieniądze zostaną w możliwie najkrótszym czasie odprzedane Bankowi Dewizowemu lub agentowi dewizowemu. Dowody odprzedaży obcych pieniędzy bankowi lub agentowi dewizowemu należy przechowywać dla celów kontroli dewizowej. Przy sposobności przypomina się, że również zainkasowane tytułem zapłaty za inne świadczenia (usługi itp.) zagraniczne środki płatnicze, mogą być odprzedane tylko instytucjom, uprawnionym do ich skupu.

Przyjmowanie obcych środków płatniczych ponad powyższe normy wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej na zasadzie podania, zaświadczonego przez właściwe władze administracyjne lub samorządowe, które stwierdzą potrzebę udzielenia ta-

kiego zezwolenia ze względu na stosunki miejscowe oraz warunki petenta.

## OPŁATY MANIPULACYJNE KOMISJI DEWIZOWEJ.

### KOMUNIKAT.

*(Gazeta Polska z 19.IX.1937 r. nr 260)*

Komisja Dewizowa stwierdziła, że niektóre instytucje, pośredniczące w organizowaniu wycieczek zagranicznych, obliczają swoim klientom za załatwienie za nich formalności, związanych z uzyskaniem zezwolenia Komisji Dewizowej na wywóz za granicę środków płatniczych, stosunkowo pokaźne kwoty, podając w rachunku jako tytuł pobranej należności „Opłaty Komisji Dewizowej".

W związku z powyższym Komisja Dewizowa podaje do wiadomości, że zezwolenie na nabycie i wywóz środków płatniczych do sumy 3 tys. zł wolne są od opłat manipulacyjnych na rzecz Komisji Dewizowej, zaś urzędowe druki, na których są składane wnioski, kosztują od dnia 1-go września r. b. 25 groszy (przedtem 50 gr). Zezwolenia na przydział dewiz, przekraczające równowartość 3 tys. złotych — podlegają opłacie manipulacyjnej w wysokości ½ promille. Żadnych innych opłat, związanych z przydziałem dewiz Komisja Dewizowa nie pobiera.

Podając powyższe dane do wiadomości publicznej, Komisja Dewizowa prosi o powiadamianie jej o tych przypadkach, w których pobierane są wyższe opłaty rzekomo na rzecz Komisji Dewizowej.

## WYKONYWANIE PRAWA GŁOSU NA WALNYCH ZGROMADZENIACH SPÓŁEK AKCYJNYCH PRZEZ AKCJONARIUSZÓW-CUDZOZIEMCÓW.

Komisja Dewizowa wyjaśniła w poszczególnym wypadku pismem z dnia 8 lipca 1937 nr 10458/AK/MP co następuje:

„Samo wykonanie prawa głosu na walnych zgromadzeniach spółek akcyjnych, mających siedzibę w kraju przez akcjonariuszów-cudzoziemców lub ich pełnomocników — nie wymaga

zezwolenia Komisji Dewizowej. Gdy jednak wykonanie prawa głosu jest połączone z przyjęciem akcji na przechowanie, wówczas, zgodnie z postanowieniem p. 3 okólnika nr 33, zezwolenie Komisji Dewizowej będzie wymagane".

WYDANIE III. *Warszawa, dnia 30 lipca 1937 r.*

# OKÓLNIK nr 22

*(Przepisy zmienione uchwałą Komisji Dewizowej z dnia 26 lipca 1937 r.)*

## UKŁAD PŁATNICZY POLSKO-SZWAJCARSKI.

Zapłata zobowiązań osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, wobec takichże osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwajcarii, oraz za dostawę towarów sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię, jako kraj pochodzenia, może być dokonywana — aż do odwołania — jedynie z zachowaniem przepisów zawartych w niniejszym okólniku.

I.

Wyszczególnione niżej należności winny być wpłacane wyłącznie Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego w Warszawie:

1. przypadające osobom fizycznym lub prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwajcarii, z tytułu:
   a) dostawy towarów sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię, jako kraj pochodzenia, bez względu na datę przywozu towaru lub datę płatności zobowiązania;
   b) dostawy towarów pochodzenia innego niż szwajcarskiego, przywiezionych do Polski przed 24 lipca 1936 r.;
   c) świadczeń firm szwajcarskich w obrocie uszlachetniającym i reparacyjnym;
   d) świadczeń za usługi (takie jak komisowe, prowizje, koszty komiwojażerów, koszty transportu, opłaty celne, honoraria i inne świadczenia);
   e) innych kosztów ubocznych, takie jak uposażenia, płace zarobkowe, pensje dla przedstawicieli, urzędników i robotników, opłaty za patenty na wynalazki i inne świadczenia analogiczne;
   f) kosztów zarządu, tj. ogólnych kosztów administracji poniesionych przez firmy szwajcarskie dla eksploatacji przedsiębiorstw posiadanych w Polsce, bądź to w postaci spółki stowarzyszonej, bądź filii lub agencji;
   g) zysków i strat ogólnych, powstałych z transakcyj handlowych, dokonanych w Polsce przez firmy szwajcarskie;

h) procentów i różnic kursowych, powstałych z obrotów handlowych;

i) świadczeń szwajcarskich, wynikłych z dziedziny własności intelektualnej, takich jak licencje etc.

2. przypadające osobom fizycznym i prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w innych krajach niż Szwajcaria, z tytułu dostaw towarów sprowadzonych na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Szwajcarię, jako kraj pochodzenia, łącznie z wszelkimi kosztami ubocznymi, związanymi z takimi dostawami.

Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego będzie przyjmować wyżej wymienione wpłaty dla dalszego ich rozliczenia z należnościami za towary wywiezione drogą kompensacyjnego eksportu, w sposób i na warunkach określonych w przepisach wydanych przez właściwe władze.

## II.

## NALEŻNOŚCI FINANSOWE.

A. Należności osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwajcarii, z następujących tytułów winny być — na żądanie wierzyciela — wpłacane do banków dewizowych lub za zgodą Banku Polskiego do tegoż banku na specjalne złotowe rachunki zablokowane tych wierzycieli lub wskazanych przez nich banków szwajcarskich:

a) *na „szwajcarskie rachunki ogólne“* — należności z tytułu *dochodów* od ulokowanych w Polsce kapitałów (np. odsetki, dywidendy, udziały w zyskach towarzystw jawnych i komandytowych, odsetki hipoteczne, czynsze najmu i tenuty dzierżawne, renty gruntowe i wszelkie inne czyste dochody), jak również od oddanych w zastaw wierzycielom szwajcarskim papierów wartościowych lub innych wierzytelności finansowych w zakresie, w którym te dochody są przeznaczone na pokrycie dłużnych odsetek;

b) *na „szwajcarskie rachunki reinwestycyjne“* — należności z tytułu całkowitej lub częściowej spłaty *kapitałów wierzytelności.*

Na rachunki powyższe mogą być przyjmowane wpłaty należności jedynie z tytułu dochodów lub kapitałów, należących do wierzycieli szwajcarskich, jeżeli własność lub prawo użytkowania tych wierzycieli powstały przed dniem 26.IV.1936 r. lub od takich wierzycieli nabyte zostały po tej dacie przez banki mające swoją siedzibę w Szwajcarii albo za ich pośrednictwem przez osoby fizyczne lub prawne, mające siedzibę w Szwajcarii, wreszcie takie, które zostały nabyte przez wspomniane banki lub osoby w ramach przepisów rozdziału II B. niniejszego okólnika. W innych przypadkach wpłaty mogą być przyjmowane tylko za specjalnym zezwoleniem Komisji Dewizowej.

Przy wpłatach należności na podstawie niniejszych przepisów dłużnik jest obowiązany na żądanie banku przedstawić dowody stwierdzające, że wierzyciel ma swe miejsce zamieszkania lub siedzibę w Szwaj-

carii (np. świadectwo zamieszkania wystawione przez właściwe władze szwajcarskie); banki zwolnione są od żądania takich świadectw tylko w przypadkach, gdy chodzi o osoby fizyczne lub prawne, których fakt zamieszkania w Szwajcarii jest bankowi znany. Ponadto wpłacający winien udowodnić dokumentami (np. akty notarialne, korespondencja, wyciągi z ksiąg itp.) tytuł i istnienie swego zobowiązania oraz fakt, że zobowiązanie to odpowiada warunkom określonym w ustępie poprzednim. W odniesieniu do dochodów od papierów wartościowych, które nie znajdują się w depozycie wierzyciela szwajcarskiego w jednym z banków dewizowych, należy wymagać zaświadczenia („affidawit“) banku szwajcarskiego, stwierdzającego, że papiery te znajdowały się w posiadaniu wierzyciela szwajcarskiego przed dniem 26.IV.1936 r. lub zostały od takiego wierzyciela nabyte po tej dacie przez banki szwajcarskie lub za ich pośrednictwem przez osoby fizyczne lub prawne, mające siedzibę w Szwajcarii. Wreszcie wpłacający winien złożyć pisemne oświadczenie, że dług jego dotychczas nie został pokryty i że wpłata następuje na żądanie wierzyciela. Z dokumentami należy postąpić w myśl zasad ogólnych.

Komisja Dewizowa upoważnia Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe do rozpatrywania i załatwiania we własnym zakresie wniosków o przyjęcie wpłat na powyższe specjalne złotowe rachunki zablokowane wierzycieli szwajcarskich, jak również o przeniesienie na takie rachunki sum wpłaconych na rachunki zablokowane na podstawie art. 12 dekretu Prezydenta R. P. z dn. 26.IV.1936 r. pod warunkami wymienionymi w ustępie poprzednim niniejszego rozdziału, o ile pochodzą z należności, odpowiadających warunkom niniejszego rozdziału. W przypadkach nasuwających jakiekolwiek wątpliwości, wniosek winien być przedstawiony do decyzji Komisji Dewizowej.

Wpłaty na szwajcarskie rachunki ogólne i reinwestycyjne winny być uskuteczniane w złotych; zobowiązania w obcych walutach należy przeliczać wg kursu giełdy warszawskiej z dnia poprzedzającego wpłatę.

B. 1. Sumy znajdujące się na szwajcarskich rachunkach ogólnych mogą być bez specjalnego zezwolenia zużyte w kraju na następujące cele:

a) pokrycie kosztów podróży i pobytu w Polsce właściciela rachunku i jego rodziny, wspólników oraz osób zatrudnionych w jego przedsiębiorstwie. Na ten cel może być podejmowana na każdy miesiąc i każdą osobę: suma zł 3.000 w dniu przybycia do Polski, dalsza kwota zł 1.500 po ukończonych 10-iu dniach pobytu i zł 1.500 po 20-iu dniach pobytu; wnioski o wypłaty sum przekraczających te normy winny być kierowane niezwłocznie do Komisji Dewizowej. O wypłatach powinna być dla ewidencji uczyniona wzmianka w paszportach osób, podejmujących pieniądze;

b) zakup obligacyj wewnętrznych pożyczek publicznych oraz obligacyj i akcyj towarzystw polskich z tym, że zakupione papiery muszą być przez bank przyjęte do depozytu właściciela rachunku; wywóz papierów za granicę wymaga specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej;

c) udzielanie pożyczek lub zaliczek zabezpieczonych gwarancją hipoteczną lub inną gwarancją, albo niezabezpieczonych;
d) zakup nieruchomości;
e) pokrycie kosztów konserwacji, naprawy, melioracji, instalacji itp. własności nieruchomej, należącej do właściciela rachunku;
f) pokrycie krajowych podatków, opłat, należności publicznych i czynszów w Polsce, do których uregulowania obowiązany jest właściciel rachunku;
g) wsparcia, świadczenia alimentacyjne i wszelkie bezpłatne dyspozycje na rzecz obywatela szwajcarskiego, zamieszkałego w Polsce, oraz szwajcarskich towarzystw dobroczynności w Polsce;
h) pokrycie honorariów zawodowych oraz pensji i płac pracowników właściciela rachunku, jeżeli te należności nie pochodzą z tytułów wyszczególnionych w rozdziale I niniejszego okólnika.

Użycie sum, znajdujących się na „szwajcarskich rachunkach ogólnych", na zapłatę należności eksporterów polskich za towary może nastąpić tylko za specjalnym zezwoleniem Komisji Dewizowej w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu; również specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej wymaga wypłata na cele wymienione w pkt. g) na rzecz innych odbiorców, niż podanych w tymże punkcie.

2. Sumy, znajdujące się na „szwajcarskich rachunkach reinwestycyjnych", mogą być również bez specjalnego zezwolenia użyte w kraju na cele wymienione wyżej pod a), b), c), d) i e).

Banki, przyjmujące polecenie wypłaty z rachunków szwajcarskich w myśl punktu 1) i 2), winny wymagać przedłożenia odpowiednich dowodów (pasporty, akty notarialne, rachunki, kwity, korespondencja, wyciągi z ksiąg), stwierdzających cel wypłaty. W aktach banku należy przechować dostarczone przez klienta odpisy tych dowodów lub notować ich istotne szczegóły (nazwa dokumentu, nazwisko wystawcy, liczba, data itp.). W przypadku nasuwających się wątpliwości należy sprawę przedstawić do decyzji Komisji Dewizowej.

C. Sumy, znajdujące się na „szwajcarskich rachunkach ogólnych" i „szwajcarskich rachunkach reinwestycyjnych", mogą być przez właścicieli tych rachunków — bez specjalnego zezwolenia — odstępowane bankom, mającym swoją siedzibę w Szwajcarii, lub za ich pośrednictwem osobom zamieszkałym w Szwajcarii.

D. Wpłaty, wypłaty oraz przeniesienia na powyższych rachunkach są wolne od opłaty manipulacyjnej na rzecz Komisji Dewizowej w wysokości ½‰, jeżeli nie nastąpiły na podstawie specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

III.

Przepisy niniejszego okólnika nie dotyczą należności wierzycieli szwajcarskich i przekazów z wyszczególnionych niżej tytułów, do których należy stosować nadal zasady ogólne:

a) za towary pochodzące i przychodzące z innego kraju niż Szwajcaria, sprowadzone do Polski po dniu 23 lipca 1936 r. (data

uiszczenia należności celnej), z wyłączeniem kosztów ubocznych, jeżeli zapłata tych kosztów powinna nastąpić przez „Zahan“ (rozdział I);

b) przekazy z rachunków zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych“;

c) zwroty sum na podstawie okólnika nr 18, ustęp ostatni;

d) przekazy na koszty podróży i cele turystyczne;

e) przekazy na koszty utrzymania i zasiłki;

f) zapłaty za weksle nadesłane do inkasa, które przed wysłaniem za granicę zostały zaopatrzone w adnotację przewidzianą w okólniku nr 26 (ustęp II p. a) lub b);

g) należności z tytułu ubezpieczeń.

IV.

Przepisy niniejszego okólnika stosują się również do należności osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Księstwie Lichtenstein, i do towarów sprowadzonych do Polski na podstawie pozwoleń przywozu, wskazujących na Księstwo Lichtenstein, jako kraj pochodzenia.

V.

Przepisy niniejszego okólnika obowiązują również przedsiębiorstwa i organizacje, którym Komisja Dewizowa udzieliła generalnego upoważnienia do samodzielnego dysponowania posiadanymi zapasami dewiz (autonomie dewizowe, rachunki walutowe „E“ itp.).

KOMISJA DEWIZOWA.

Uwaga: okólnik nr 22 z dn. 17 marca 1937 r. przestaje obowiązywać.

# Z Ministerstwa Skarbu

## OKÓLNIK C 67 MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 7 sierpnia 1937 r.

L. D. IV. 18322/3/37

*w sprawie kontroli dewizowej przesyłek z artykułami monopolowymi i akcyzowymi, wysyłanych za granicę lub do obszaru W. M. Gdańska.*

(Dz. Urz. M. Sk. Nr 21/1937, poz. 722)

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że urzędy celne i placówki kontroli skarbowej poddają kontroli dewizowej przesyłki, zwłaszcza pocztowe, z artykułami monopolowymi i akcyzowymi, wysyłanymi za granicę i do obszaru W. M. Gdańska pod węzłem opłaty lub podatku.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że artykuły monopolowe i akcyzowe, wysyłane za granicę lub do obszaru W. M. Gdańska z uwolnieniem od opłaty monopolowej lub podatku pośredniego, są odprawiane do wywozu przez urzędnika kontroli skarbowej, który sprawdza zawartość przesyłki i jej wagę, przy czym wywóz wspomnianych artykułów odbywa się pod urzędowym zamknięciem i za świadectwami przewozowymi względnie kartą przekazową.

Kontrolę dewizową tych przesyłek wykonywać będą urzędnicy kontroli skarbowej przy odprawie wywozowej i na dowód przeprowadzenia tej kontroli będą na przesyłkach lub na dokumentach przewozowych względnie deklaracjach wywozowych umieszczane pieczęcie „kontrola dewizowa przeprowadzona". Kontroli dewizowej przy odprawie celnej wywozowej za granicę lub przy odprawie wywozowej do obszaru W. M. Gdańska nie należy zatem przeprowadzać przy przesyłkach, na których opakowaniu lub dokumentach przewozowych względnie deklaracjach wywozowych jest umieszczona powyższa pieczątka, wskazująca, że kontrola ta już została przeprowadzona. Ponowną rewizję należy przeprowadzić tylko wówczas, gdyby przesyłka została dostarczona do odprawy wywozowej w naruszonym opakowaniu lub z naruszonym względnie zerwanym zamknięciem urzędowym.

# Ze Związku Banków w Polsce

Podajemy treść okólnika Związku Banków nr 60 z 23.VI. 1937 r., zawierającego ważne wyjaśnienia Komisji Dewizowej w sprawie wywozu za granicę środków płatniczych:

OKÓLNIK nr 60.

A. *Dotyczy okólnika nr 27 Wydania II Komisji Dewizowej.*

Poniżej podajemy następujące wyjaśnienia Komisji Dewizowej:

*Do rozdziału I.*

1) Jeżeli podróżny wywozi zagraniczne środki płatnicze tylko do wysokości, określonej w § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24 lipca 1936 r., tj. przy wyjeździe do Gdańska — zł 500 lub gdg 500 i przy wyjeździe do innych krajów do równowartości zł 200, wówczas należy zapisać do dokumentu osobistego tylko sprzedaż zagranicznych środków płatniczych, natomiast nie należy wystawiać „zaświadczenia o wywozie środków płatniczych i walorów".

2) a) Według postanowienia ustępu 2 rozdziału I okólnika, banki dewizowe mogą sprzedawać guldeny gdańskie podróżnym z Polski do Gdańska na warunkach i do wysokości, podanych w tymże ustępie okólnika. Sprzedaż następuje na podstawie wniosku i winna być odnotowana w „karcie ewidencji wywozu walut", wydanej podróżnemu przez władze graniczne. O ile podróżny takiej karty jeszcze nie posiada, wówczas adnotację umieszcza się w dokumencie osobistym (w dowodzie osobistym lub też w pasporcie).

b) Osoba, zamieszkała w kraju, która przy wyjeździe do Gdańska wywiozła już jakąkolwiek kwotę, może w tym samym miesiącu przy następnym wyjeździe za granicę na podstawie pasportu zagranicznego korzystać z uprawnień, przewidzianych w § 12 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 57 poz. 419), o ile suma, poprzednio przez nią wywieziona na obszar W. M. Gdańska nie przekracza kwoty zł 300 (trzysta) w walucie polskiej lub gdańskiej.

Jeżeli natomiast osoba, zamieszkała w kraju, wywiozła już na obszar W. M. Gdańska jakąkolwiek sumę w walutach obcych lub dewizach, wówczas, wyjeżdżając w tym samym miesiącu za granicę na mocy pasportu zagranicznego, ma ona prawo wywieźć za granicę równowartość sumy, przewidzianej w § 12 ust. 1 powołanego wyżej Rozporządzenia, pomniejszoną o sumę, wywiezioną już w tym miesiącu na obszar W. M. Gdańska w walutach obcych lub dewizach.

c) Jeżeli osoba, zamieszkała w kraju, wywiozła już przy wyjeździe za granicę jakąkolwiek kwotę na podstawie pasportu zagranicznego, może ona przy wyjeździe do Gdańska w tym samym miesiącu wywieźć tylko równowartość różnicy między kwotą, wywiezioną już na podstawie pasportu zagranicznego, a kwotą zł 550, z tym zastrzeżeniem, że łączna suma walut obcych i dewiz, wywieziona w ciągu miesiąca, nie może przekraczać równowartości zł 200.

*Do rozdziału II p. 2).*

Jeżeli na żądanie podróżnego wysłano bezpośrednio za granicę akredytywę lub czeki turystyczne, dla niego przeznaczone, należy do „zaświadczenia o wywozie środków płatniczych i walorów" zapisać tylko środki płatnicze, które podróżny efektywnie ze sobą zabiera (np. zł 50) i fakt wysłania akredytywy lub czeków turystycznych uwidocznić na zaświadczeniu tylko w formie adnotacji.

*Do rozdziału II p. 3).*

Podaje się do wiadomości treść listu Komisji Dewizowej nr 10184 z dnia 22 czerwca 1937 r.:

„Z uwagi na przepisy okólnika Komisji Dewizowej nr 27 (wydanie II) z dnia 14.VI.1937 r., rozdział II punkt 3, według którego adnotacja w pasporcie o wydaniu „zaświadczenia o wywozie środków płatniczych i walorów" nie ma wyszczególniać rodzaju i sumy sprzedanych zagranicznych środków płatniczych, — Komisja Dewizowa wyjaśnia, że przepis ten nie ma zastosowania w przypadkach sprzedaży czeków turystycznych na Francję. W tych bowiem przypadkach, ze względu na posta-

nowienia umowy turystycznej, banki dewizowe winny — zgodnie z instrukcją Polskiego Instytutu Rozrachunkowego — wpisać do pasportu w adnotacji o wydaniu „zaświadczenia“ również datę kupna czeku, numer czeku i kwotę czeku.“

*Do rozdziału III p. 1 c).*

Przy badaniu możliwości sprzedaży zagranicznych środków płatniczych przed upływem 30 dni od ostatniego wyjazdu należy postąpić, jak następuje:

a) Sprzedaż zagranicznych środków płatniczych w ramach § 12 (tj. do wysokości zł 500 przy wyjazdach do Gdańska i do wysokości zł 200 przy wyjazdach do innych krajów) może nastąpić natychmiast po upływie miesiąca kalendarzowego, w którym podróżny poprzednio wykorzystał uprawnienia, wynikające z powołanego paragrafu.

b) Jeżeli zaś podróżnemu w ciągu ostatnich 30 dni wydano „zaświadczenie o wywozie środków płatniczych i walorów“, — wówczas należy przed sprzedażą ustalić, na jaki okres był obliczony poprzedni przydział według indywidualnego lub ogólnego zezwolenia. Ponowna sprzedaż środków płatniczych w ramach § 12 Rozporządzenia lub też na zasadzie ogólnego zezwolenia może nastąpić dopiero po upływie tego okresu. Przedtem sprzedaż jest dopuszczalna tylko na podstawie indywidualnego zezwolenia; do wniosku należy załączyć dowód, podpisany przez bank dewizowy, który wystawił poprzednie zaświadczenie, o rodzaju i wysokości wywiezionych środków płatniczych, z podaniem okresu, na który przydział nastąpił, oraz ewentualnych dalszych warunków, o ile wywóz nastąpił na podstawie indywidualnego zezwolenia.

*Do rozdziału III p. 4 okólnika.*

Podaje się do wiadomości następujące pismo Komisji Dewizowej nr 10179 z dnia 21 czerwca 1937 r.:

„W myśl przepisów rozdziału III punkt 4 okólnika Komisji Dewizowej nr 27 (II Wydanie) z dnia 14.VI.1937 r., dokonuje sprzedaży zagranicznych środków płatniczych bank, który wystawił „zaświadczenie o wywozie“, a w wyjątkowych przypadkach — inny bank dewizowy za pisemnym upoważnieniem banku, wystawiającego „zaświadczenie“.

Upoważnienie do sprzedaży środków płatniczych powinno być adresowane imiennie do banku, wskazanego przez klienta i powinno zawierać numer i datę indywidualnego zezwolenia Komisji Dewizowej. Utrzymując tę zasadę, zezwala jednak Komisja Dewizowa bankom dewizowym, celem usprawnienia obsługi klientów, również na następujący sposób wydawania zaświadczeń o wywozie środków płatniczych i walorów:

Jeżeli bank, za pośrednictwem którego klient uzyskał indywidualne zezwolenie Komisji Dewizowej, nie może sprzedać podróżnemu danych środków płatniczych i wobec tego kieruje podróżnego do innego banku dewizowego, — to może on upoważnić ten bank dewizowy również do wystawienia „zaświadczenia o wywozie środków płatniczych i walorów“.

W tych przypadkach w upoważnieniu powinno być wyraźnie za-

znaczone, że bank, wystawiający upoważnienie, nie wydał zaświadczenia i zaświadczenie to wydać ma bank, sprzedający środki płatnicze.

Bank, wystawiający zaświadczenie, umieszcza adnotację o tym w pasporcie. Zaświadczenie zawierać winno numer bieżący i numer rejestru dewizowego banku, wystawiającego zaświadczenie, oraz numer i datę zezwolenia Komisji Dewizowej, podane w upoważnieniu."

# INFORMACJE

## Z KRAJU

### WZROST EKSPORTU Z POLSKI.

W ciągu pierwszych 7 miesięcy 1937 r. eksport z Polski dokonany został w wysokości 680.390 tys. złotych wobec 566.039 tys. złotych w tym samym okresie w r. 1936.

### BILANS HANDLOWY A ZAPAS DEWIZ I ZŁOTA.

W drugim kwartale 1937 r. saldo ujemne bilansu handlowego wyniosło 48,3 mln. złotych. Pomimo tego w tymże okresie czasu zapas złota i dewiz w Banku Polskim wzrósł o 11,6 mln. złotych osiągając sumę 456,7 mln. złotych.

### ZWYŻKA KURSU AKCYJ BANKU POLSKIEGO.

W miesiącu wrześniu dał się zaobserwować znaczny wzrost kursów akcyj Banku Polskiego chętnie nabywanych przez publiczność ze względu na prawie stałą i stosunkowo wysoką dywidendę dotychczas wypłacaną (8%) oraz ze względu na zaufanie do ostrożnej polityki kredytowej i walutowej naszej instytucji emisyjnej. Do zwyżki kursów przyczyniło się również zdementowanie pogłosek o rzekomym zamiarze powiększenia kredytów dla Skarbu Państwa na cele inwestycyjne.

### KOSZTA TURYSTYKI POLSKIEJ DO ITALII.

Według „Codziennej Gazety Handlowej" suma akredytyw na cele turystyczne oraz na koszta utrzymania obywateli polskich studiujących w Italii wyniosła dotąd w 1937 r. około 6 mln. lirów.

Polski Instytut Rozrachunkowy w porozumieniu z Komisją Dewizową postanowił, że przed akredytywami na Italię przeznaczonymi dla turystów, pierwszeństwo służyć będzie akredytywom na pokrycie kosztów utrzymania osób studiujących w Italii, na pokrycie kosztów leczenia oraz kosztów wyjazdów służbowych.

### WYJAZDY DO CZECHOSŁOWACJI.

Zgodnie z okólnikiem Komisji Dewizowej Nr 29 w wydaniu z dnia 4 czerwca 1937 r., osoby, udające się za paszportami zagranicznymi do Czechosłowacji w celach turystycznych lub kuracyjnych, mogą bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej otrzymywać od banków dewi-

stępstw skarbowych, nie odpowiadała zakresowi czynności tego organu, nazwa ta uległa zmianie na „Inspektorat Główny Ochrony Skarbowej“. zowych akredytywy do wysokości równowartości zł 800.— dla każdej wyjeżdżającej osoby w stosunku miesięcznym na czas zadeklarowanego we wniosku pobytu w Czechosłowacji. Ponadto każda z wyjeżdżających osób, korzystająca z akredytywy, mogła wywieźć pieniądze polskie do wysokości zł 50.—. Na mocy okólnika Nr 45 (II wydanie) z dnia 23 czerwca 1937 r. Komisja Dewizowa zezwoliła, by powyższa suma zł 50.— mogła być zabierana bądź w walucie polskiej. bądź w walucie czechosłowackiej.

## KOMITET DEWIZOWO-ROZRACHUNKOWY RADY HANDLU ZAGRANICZNEGO.

Rada Handlu Zagranicznego wyłoniła Komitet Dewizowo-Rozrachunkowy, mający na celu opracowywanie zagadnień, związanych z reglamentacją obrotu dewizowego, i rozrachunków, celem opiniowania wobec władz zarządzeń w zakresie tej reglamentacji. Dla opracowywania powyższych zagadnień wyłoniono podkomitety, składające się z członków Komitetu oraz zaproszonych rzeczoznawców.

## BILANS BANKU POLSKIEGO ZA DRUGĄ DEKADĘ WRZEŚNIA.

W drugiej dekadzie września zapas złota w Banku Polskim powiększył się o 0,4 miln. zł do 430,4 miln. zł, a stan pieniędzy zagranicznych i dewiz wzrósł o 1,0 miln. zł do 34,0 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 3,8 miln. zł do 614,2 miln. zł, przy czym portfel wekslowy obniżył się o 0,6 miln. zł do 541,8 miln. zł, portfel zdyskontowanych biletów skarbowych spadł o 0,7 miln. zł do 47,5 miln. zł i stan pożyczek zabezpieczonych zastawami zmniejszył się o 2,5 miln. zł do 24,9 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 11,3 miln. zł do 34,3 miln. zł.

Pozycje „inne aktywa“ i „inne pasywa“ uległy zmniejszeniu, pierwsza o 10,9 miln. zł do 224,8 miln. zł, druga zaś o 9,5 miln. zł do 192,0 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania wzrosły o 31,8 miln. zł do 307,7 miln. zł.

Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian — obniżył się o 24,4 miln. zł do 983,7 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 36,13 proc.

Stopa dyskontowa 5 proc., stopa od pożyczek zastawowych 6 proc.

## ZMIANA NAZWY INSPEKTORATU DEWIZOWEGO.

W związku z tym, że nazwa „Inspektorat Dewizowy“, nadana w sierpniu zeszłego roku organowi Ministerstwa Skarbu, powołanemu do ścigania nie tylko przestępstw dewizowych, lecz w ogóle wszelkich prze-

# Z ZAGRANICY

## MOŻLIWOŚĆ WPROWADZENIA REGLAMENTACJI DEWIZOWEJ WE FRANCJI.

Kraje o t. zw. uelastycznionej walucie, czyli o walucie o zmiennym parytecie, przeważnie nie wprowadziły reglamentacji dewizowej, której istotnym celem jest utrzymanie stałości kursu waluty.

Uelastycznienie kursu franka poszło samorzutnie tak daleko, że należy przypuszczać, iż kierowanie kursem franka wysunęło się z rąk zarówno Banku Francji, jak i Ministerstwa Finansów. Nie pomogła również notabene niezbyt energiczna w ostatnich czasach działalność funduszu interwencyjnego wyrównania kursu.

Te wszystkie okoliczności powodują, że we Francji rozpowszechniane są pogłoski, iż wprowadzenie ograniczeń dewizowych stało się aktualne i że opracowane już zostały odnośne przepisy.

W praktyce banki już od dłuższego czasu utrudniają zakup obcych dewiz i walut w celach tezauryzacyjnych i spekulacyjnych. Niewątpliwie powodują się w tym względzie życzeniami czynników urzędowych.

Trudno jednak przypuszczać, by rząd zarówno ze względów wewnętrzno-politycznych, a mianowicie przed odbyciem wyborów kantonalnych, oraz ze względów na układ monetarny ze Stanami Zjednoczonymi i Anglią, uciekł się do wprowadzenia reglamentacji dewizowej, nie wykorzystawszy uprzednio innych służących mu środków, a w pierwszym rzędzie wzmożonej akcji funduszu interwencyjnego.

## HANDEL ZAGRANICZNY NIEMIEC W SIERPNIU.

W sierpniu r. b. import do Niemiec wyniósł 482 miln. RM, eksport zaś 541 miln. RM. Dodatnie saldo bilansu handlowego wyniosło 59 miln. RM.

## ORGANIZACJA WŁADZ, WYKONYWAJĄCYCH REGLAMENTACJĘ DEWIZOWĄ I TOWAROWĄ W NIEMCZECH.

Niemiecka reglamentacja dewizowa i towarowa jest wykonywana przez Urząd Gospodarki Dewizowej Rzeszy (Reichsstelle für Devisenbewirtschaftung). Powyższy Urząd wydaje ogólne zarządzenia, bezwzględnie wiążące podległe mu urzędy dewizowe i urzędy nadzorcze.

Urzędy dewizowe (Devisenstelle), którymi są urzędy skarbowe II instancji (Landesfinanzamt) w liczbie 23, załatwiają we własnym zakresie wszystkie sprawy, dotyczące reglamentacji dewizowej, z wyjątkiem zastrzeżonych dla Urzędu Rzeszy. Reglamentacja obrotu towarowego wykonywana jest przez 26 urzędów nadzorczych w zależności od rodzaju towaru. Ponadto istnieje jeszcze 6 filialnych urzędów dewizowych (Devisenzweigstelle). Właściwość urzędu dewizowego do udzielania zezwoleń dewizowych określona zostaje według stałego miejsca zamieszkania osoby, składającej wniosek, o ile zaś chodzi o firmy, to według miejsca siedziby wzgl. miejsca kierownictwa. Ponadto Bank Rzeszy powołany został do spełniania szeregu czynności, dotyczących reglamentacji dewizowej, a w szczególności do wykonywania umów pomiędzy grupami zagranicznych wierzycieli a krajowych dłużników. Wreszcie banki dewizowe spełniają czynności dewizowo-reglamentacyjne w zakresie otrzymanych upoważnień.

# SPIS BANKÓW DEWIZOWYCH

*W Warszawie:*

Państwowy Bank Rolny
Bank Gospodarstwa Krajowego
Pocztowa Kasa Oszczędności
Bank Francusko-Polski
Bank Dyskontowy Warszawski
Bank Zachodni
Bank Amerykański w Polsce
Bank Towarzystw Spółdzielczych
Bank Handlowy
Powszechny Bank Kredytowy
Powszechny Bank Związkowy w Polsce
Bank Związku Spółek Zarobkowych
Dom Bankowy D. M. Szereszowski
Dom Bankowy J. Skowronek i Ska
Bank Polska Kasa Opieki
Polski Bank Komercyjny.

*W Bielsku:*

Śląski Zakład Kredytowy.

*W Cieszynie:*

K. K. O. miasta Cieszyna.

*W Gdyni:*

Dom Bankowy Dr. J. Kugiel i Ska
K. K. O. miasta Gdyni.

*W Katowicach:*

Deutsche Bank und Disconto Gesellschaft

Międzynarodowy Bank Handlowy
Dresdner Bank.

*W Krakowie:*

Bank Komercyjny
Dom Bankowy A. Holzer.

*We Lwowie:*

Akcyjny Bank Hipoteczny
Miejska K. K. O.
Ziemski Bank Hipoteczny
Dom Bankowy O. Grüss
Dom Bankowy Jakób Ulam.

*W Lublińcu:*

K. K. O. pow. lublinieckiego.

*W Łodzi:*

Bank Spółek Niemieckich
Spółdzielczy Bank Przemysłowców Łódzkich z o. o.
Łódzki Bank Depozytowy
Dom Bankowy Bracia Taub
Dom Bankowy Najda, Bracia Winter i Weiss
Dom Bankowy Hieronim Schiff Spadkobiercy.

*W Poznaniu:*

Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu
Bank Kwilecki, Potocki i Ska w Poznaniu
Bank Cukrownictwa
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego
Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu
Bank Spółdzielczy z o. o. „Landgenossenschaftsbank" w Poznaniu.

*W Wilnie:*

Polski Bank Komunalny
Wileński Prywatny Bank Handlowy
Dom Bankowy T. Bunimowicz.

Oprócz wyżej wymienionych, prawa banku dewizowego otrzymały również położone w Polsce oddziały Danziger Privat-Actien Bank (Gdański Prywatny Bank Akcyjny Sp. Akc.).

Prawa banków dewizowych przysługują również wszystkim polskim oddziałom wyżej wymienionych banków.

Bank Polski i jego Oddziały, których nie dotyczą przepisy Dekretu Dewizowego, mają prawo wykonywać wszelkie czynności, dotyczące reglamentacji dewizowej, a przysługujące bankom dewizowym.

WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA POWSZECHNA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 1
TEL. 6.70-15 – KONTO P. K. O. 21.153
Adres Redakcji
Warszawa, ul. Marszałkowska 137 m. 9
Tel. 5.38-88

PRENUMERATA KWARTALNA ZŁ 3.–

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 5.81-92.